

การเปลี่ยนแปลงนิติบุคคล

นิติบุคคล เกิดขึ้นตามกฎหมายกำหนด การเปลี่ยนแปลงของนิติบุคคลจึงต้อง เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อบังคับว่าด้วยการนั้น เช่นกัน ในกรณีที่ เป็นนิติบุคคลอื่น เกิดจากท มัญญัติของกฎหมายโดยตรง เช่น ทบวงการเมืองต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงก็ต้อง เป็นไปโดย กฎหมายที่ใดก็ตาม หากเป็นนิติบุคคลที่เกิดขึ้นโดยใจสมัครของกลุ่มบุคคลที่กฎหมายรับรอง ใ้ก่อตั้ง เป็นนิติบุคคล เช่น ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียน, บริษัทจำกัด ฯลฯ ก็อาจเปลี่ยนแปลง โดยข้อบังคับในตราสารจัดตั้งนั้นเอง หรือโดยกฎหมาย ก็ได้

เหตุที่นิติบุคคลจะเปลี่ยนแปลงหรือเลิกได้จึงอาจแยกพิจารณา โดยสังเขป ดังนี้

1. ความที่ระบุในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง

1.1 กำหนดเงื่อนไขหรือเหตุที่จะเลิกได้ และได้เกิดเหตุขึ้น

ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนบริษัทจำกัด หรือสมาคม ย่อมเป็นอันเลิกกัน (มาตรา 1055(1), 1236(1), 1292(1))

1.2 นิติบุคคลใดตั้งขึ้นโดยมีกำหนดเวลา เช่น กำหนดจะตั้งอยู่เป็น เวลา 15 ปี เมื่อสิ้นกำหนดเวลานั้น นิติบุคคลคือ ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนก็ดี บริษัท จำกัดก็ดี หรือสมาคมก็ดี ที่มีข้อกำหนดก็กล่าวว่าย่อมเป็นอันเลิกกัน (มาตรา 1055(2), 1236(2), 1292(2))

1.3 นิติบุคคลใดตั้งขึ้นเพื่อทำกิจการอันหนึ่ง และกิจการนั้นได้สำเร็จ ลง (มาตรา 1055(3), 1236(3), 1292(3))

2. โดยสมาชิกตกลงเลิก เช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนตกลง เลิกห้างหุ้นส่วน (มาตรา 1055(4), 1056) ที่ประชุมใหญ่แห่งสมาคมได้ลงมติให้เลิก (มาตรา 1292(4) หรือ มีมติพิเศษให้เลิกบริษัทจำกัด (มาตรา 1236(4))

3. โภยผล แห่งกฎหมาย นิติบุคคลอาจต้อง เลิกหรือสิ้นสภาพลง โภยผล
ของกฎหมาย เช่น

3.1 เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง ตาย หรือล้มละลายหรือตกเป็น
ผู้ไร้ความสามารถ ห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนแล้วยอม เป็นอันเลิกกัน (มาตรา
1055(5)) แต่ไม่ใช่ในกรณีของหุ้นส่วนจำกัด

3.2 ในกรณีของบริษัทจำกัดหรือสมาคม เมื่อบริษัทจำกัดหรือสมาคม
นั้นล้มละลาย (มาตรา 1236(5), 1292(5))

ในกรณีที่นิติบุคคลต้องล้มละลาย หากต่อมาศาลได้มีคำสั่งยกเลิกการ
ล้มละลาย บอรรถล้มมีสภาพเป็นนิติบุคคลได้ (ฎีกาที่ 990/2514)

4. โภยคำสั่งศาลให้เลิก เช่น

4.1 เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องฟ้องนั้น ล่วงละเมิด
บทบังคับใด ๆ อันเป็นข้อสาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจหรือ
เลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นร้องขอให้ศาลสั่งให้เลิกห้างหุ้นส่วนสามัญได้
(มาตรา 1057(1))

4.2 เมื่อมีเหตุอื่นใด ๆ ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้น เหลือวิสัยที่จะดำรงคง
อยู่ต่อไปได้ (มาตรา 1057(3))

4.3 เมื่อกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทมีแต่ขาดทุนอย่าง เดียวและ
ไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้ (มาตรา 1057(2), 1237(3))

4.4 ถ้าทำนิติในการอื่นรายงานประชุมทั้งบริษัท หรือทำนิติในการ
ประชุมทั้งบริษัท (มาตรา 1237(1))

4.5 ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียน หรือ
หยุดทำการถึงปีหนึ่งเต็ม (มาตรา 1237(2))

4.6 ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นของบริษัทลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึง 7 คน

(มาตรา 1237(4))

เมื่อนิติบุคคล เลิกถิ่น สี่หรือน้ำที่ต่าง ๆ อันจะมีได้แก่นิติบุคคลที่สิ้นสุดลง ภาย
นิติบุคคลนั้นต้องดำเนินการชำระ ภาษีและเสสางกิจการต่าง ๆ ตามบทกฎหมายหรือข้อบังคับ
ที่กำหนดไว้ในการนั้น